

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково методичною радою
Протокол № ____ від _____

_____ **П. ХОБЗЕЙ**

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації фахівців(консультантів) інклюзивно-ресурсних
центрів**

**«Організаційні та методичні аспекти супроводу дітей з ООП в закладах
освіти»**

Львів - 2026

Розробники:

Кузь Г.Б. завідувач Обласного ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти ЛОППО; **Кидик Л. В.** методист Обласного ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти ЛОППО

Напрямок підвищення кваліфікації: інклюзивна компетентність; створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища; особливості (специфіка) інклюзивного навчання; забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами (ООП).

Розроблено відповідно до вимог Постанови КМУ від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», Положення про інклюзивно-ресурсний центр (постанова КМУ від 12.07.2017 № 545 зі змінами) та з урахуванням професійних компетентностей фахівців (консультантів) ІРЦ щодо проведення комплексної оцінки розвитку дитини та методичного супроводу закладів освіти.

Термін дії програми: з 2026 до 2031 року (оновлена)

Рецензенти: **Єфімова С.М.**, старший викладач кафедри практичної психології та інклюзивної освіти ЛОППО; **Чорній Н.Д.**, спеціальний педагог вищої кваліфікаційної категорії, вчитель початкових класів КЗ ЛОР “БП НРЦ Святого Миколая”

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми обумовлена необхідністю постійного вдосконалення професійних компетентностей фахівців (консультантів) ІРЦ в умовах трансформації законодавства, впровадження системних підходів до оцінювання розвитку дитини та міжвідомчої взаємодії із закладами освіти.

Програма підвищення кваліфікації «Організаційні та методичні аспекти супроводу дітей з особливими освітніми потребами в закладах освіти» розроблена відповідно до стратегічного курсу держави щодо розбудови безбар'єрного освітнього простору та забезпечення рівного доступу до якісної освіти.

Цільова група: фахівці (консультанти) інклюзивно-ресурсних центрів

Обсяг (тривалість): 30 год (1 кредит ЄКТС)

Особливості реалізації програми: Навчальний процес організовано із застосуванням сучасних дистанційних освітніх технологій. Програма передбачає оптимальне поєднання лекційних, практичних та самостійних видів роботи. Зміст орієнтовано на практичне застосування: розбір реальних освітніх кейсів, опрацювання інструментарію оцінювання, моделювання сценаріїв взаємодії з Командами психолого-педагогічного супроводу закладів освіти та розробку практичних рекомендацій до Індивідуальної програми розвитку (ІПР). Навчальні матеріали адаптовані до професійних потреб фахівців (консультантів) ІРЦ із різним рівнем досвіду. .

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна)

Мета підвищення кваліфікації: розвиток та вдосконалення професійних компетентностей фахівців (консультантів) ІРЦ щодо організаційно-

методичного супроводу дітей з ООП, забезпечення ефективної взаємодії з Командами супроводу закладів освіти та батьками для надання якісних інклюзивних освітніх послуг.

Завдання підвищення кваліфікації:

актуалізувати знання нормативно-правової бази, що регулює діяльність ІРЦ та порядок організації інклюзивного навчання на відповідних рівнях підтримки; поглибити методичні навички проведення комплексної оцінки розвитку дитини із застосуванням сучасних діагностичних методик та міжнародних підходів (в т.ч. МКФ-ДП);

відпрацювати механізми методичного супроводу та взаємодії фахівців (консультантів) ІРЦ із Командами психолого-педагогічного супроводу закладів освіти у процесі проектування та реалізації ІПР;

удосконалити навички надання консультативної допомоги педагогам щодо застосування адаптацій і модифікацій освітнього середовища та навчальних програм;

сформулювати стратегії суб'єкт-суб'єктної взаємодії та партнерства з батьками (законними представниками) дитини з ООП.

Перелік компетентностей, що вдосконалюються:

Загальні компетентності:

Громадянська та соціальна: здатність діяти на основі захисту прав і свобод дітей з ООП відповідно до національних та міжнародних правових норм.

Командна та комунікативна: здатність ефективно співпрацювати з Командами психолого-педагогічного супроводу закладів освіти, вести конструктивний професійний діалог.

Професійна рефлексія: здатність до критичного мислення, самооцінки та прийняття обґрунтованих рішень у складних професійних ситуаціях.

Професійні компетентності:

Нормативно-правова: обізнаність у законодавстві щодо інклюзивної освіти та нормативно-правових засад функціонування ІРЦ.

Оцінювально-діагностична: володіння методологією проведення комплексної оцінки та застосування Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ-ДП).

Проектувально-методична: здатність розробляти методичні рекомендації щодо формування ІПР, застосування засобів адаптації/модифікації навчальних програм та освітнього середовища.

Цифрова (інформаційно-комунікаційна): здатність ефективно використовувати електронні системи (зокрема АС «ІРЦ») для ведення обліку та документального супроводу.

Консультативна та партнерська: володіння прийомами консультування педагогів і батьків на засадах взаємоповаги, прозорості та біхевіорально-етичних норм.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Знання й розуміння:

Нормативно-правових механізмів функціонування ІРЦ та організації інклюзивного навчання;

Принципів визначення рівнів підтримки в закладі освіти;

Методології розробки та структурування Індивідуальної програми розвитку (ІПР).

Уміння та навички:

застосовувати діагностичний інструментарій для визначення особливих освітніх потреб дитини;

складати обґрунтовані висновки та розробляти рекомендації щодо адаптації/модифікації освітнього процесу;

супроводжувати діяльність Команд психолого-педагогічного супроводу закладів освіти;

вести документацію фахівця (консультанта) в АС «ІРЦ».

Диспозиції (цінності, ставлення)

дотримання принципів дитиноцентризму, етики та професійної деонтології;

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації: контроль за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, індивідуальне та фронтальне опитування.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації здійснюється шляхом підсумкового тестування (бальна система) та вербального оцінювання виконання практичних завдань. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест з 20 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, — 20 балів. Прохідний бал — 12. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат встановленого зразка

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю, спрямованою на формування та вдосконалення професійних компетентностей фахівців (консультантів) інклюзивно-ресурсних центрів у сфері інклюзивного навчання та методичного супроводу закладів освіти.

Особливістю є практико-орієнтований та інтегративний характер, який поєднує роль фахівця (консультанта) ІРЦ як експерта з оцінювання розвитку дитини та як стратегічного консультанта Команд психолого-педагогічного супроводу.

Підсумкові заходи та оцінювання: Оцінювання результатів навчання проводиться систематично й послідовно. Воно включає **поточний контроль** (опитування та аналіз практичних завдань під час занять, виконання модульних тестів) та **підсумковий контроль** (складання підсумкового тесту та розв'язання практичного кейсу).

Самостійна робота передбачає опрацювання нормативних джерел та методичних рекомендацій МОН/УІРО щодо змін в організації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти відповідно до

оновленого Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 5 лютого 2026 р. № 129).

Зміст програми складається з 4 модулів та 13 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 20 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, — 20 балів. Прохідний бал — 12. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат про підвищення кваліфікації.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 12 год — лекційні заняття, 10 год — практична робота, 6 год — самостійна робота, 2 год — контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

<i>Назва навчальних тем</i>	<i>Кількість годин</i>				
	<i>Лекції</i>	<i>Практичні заняття</i>	<i>Самостій на робота</i>	<i>Контрольні заходи</i>	<i>Усього</i>
Вступний модуль. Інтеграційно-мотиваційний блок.					
Тема 1. Вхідне опитування. Ознайомлення з програмою та метою курсу	1				1
Тема 2. Визначення професійних запитів та очікувань учасників		1			1
Разом	1	1			2
Модуль 1. Нормативно-правові та методологічні засади діяльності ІРЦ					
Тема 1.1. Нормативно-правове регулювання діяльності ІРЦ	1		1		2
Тема 1.2. Атестація та сертифікація фахівців ІРЦ в системі безперервного професійного розвитку.	1		1		2
Разом за модулем	2		2		4
Модуль 2. Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дитини.					
Тема 2.1. Застосування принципів Міжнародної класифікації функціонувань дітей і підлітків. (МКФ-ДП) у професійній діяльності фахівців ІРЦ	1	1			2
Тема 2.2. Технологія Проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини в ІРЦ.	1	2	1		4

Разом за модулем	2	3	1		6
Модуль 3. Особливості обстеження дітей, що вимагають спеціальних підходів та методик.					
Тема 3.1. Підходи до обстеження дітей з розладами спектру аутизму (РАС).	1	1			2
Тема 3.2. Підходи до обстеження дітей з дефіцитом уваги та гіперактивністю (РДУГ).	1		1		2
Тема 3.3. Підходи до обстеження дітей з порушеннями зору.	1		1		2
Тема 3.4. Підходи до обстеження дітей з порушенням слуху.	1	1			2
Разом за модулем	4	2	2		8
Модуль 4. Організаційно-методичний супровід дитини з ООП в закладі освіти.					
Тема 4.1. Індивідуальна програма розвитку (ІПР) як інструмент побудови індивідуальної освітньої траєкторії	1	2	1		4
Тема 4.2. Механізми взаємодії фахівців ІРЦ з Командою психолого-педагогічного супроводу закладів освіти.	1	1			2
Тема 4.3. Партнерство з батьками(законними представниками) дитини з ООП: консультування та взаємодія	1	1			2
Разом за модулем	3	4	1		8
Підсумкові заходи				2	2
Усього	12	10	6	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступний модуль. Інтеграційно-мотиваційний блок.

Вхідний моніторинг професійних потреб, ознайомлення з регламентом курсу та правилами роботи на навчальній платформі.

МОДУЛЬ 1. Нормативно-правові та методологічні засади діяльності ІРЦ

Тема 1.1. Нормативно-правове регулювання діяльності інклюзивно-ресурсних центрів.

Мета, завдання і функції ІРЦ. Нормативно-правовий аспект.

Аналіз змін в законодавстві, що регулюють діяльність ІРЦ.

Тема 1.2. Атестація та сертифікація фахівців ІРЦ в системі безперервного професійного розвитку.

Нормативні вимоги до атестації та участі в сертифікаційних процедурах як інструментів підвищення кваліфікаційної категорії та професійного зростання. Джерела фінансування підвищення кваліфікації педагогів.

МОДУЛЬ 2. Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дитини

Тема 2.1. Застосування принципів Міжнародної класифікації функціонувань дітей і підлітків (МКФ-ДП) у професійній діяльності фахівців ІРЦ.

Засвоєння методології МКФ-ДП для оцінювання функцій організму, діяльності, участі та факторів середовища з метою визначення освітніх потреб дитини.

Тема 2.2. Технологія проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини в ІРЦ.

Покроковий алгоритм проведення комплексної оцінки, визначення категорій (1–5 рівнів) підтримки в закладі освіти та оформлення Висновку в АС «ІРЦ».

МОДУЛЬ 3. Особливості обстеження дітей, що вимагають спеціальних підходів та методик.

Тема 3.1. Підходи до обстеження дітей з розладами спектру аутизму (РАС).

Специфіка встановлення контакту, створення сенсорно безпечного середовища та оцінювання поведінкових і комунікативних сфер дітей з РАС.

Тема 3.2. Підходи до обстеження дітей з дефіцитом уваги та гіперактивністю (РДУГ).

Методологія виявлення індивідуальних освітніх бар'єрів та функціональних обмежень під час проведення комплексної оцінки. Особливості діагностики стану виконавчих функцій, рівня концентрації уваги та контролю імпульсивності в умовах обстеження.

Тема 3.3 Підходи до обстеження дитини з порушеннями зору.

Встановлення конструктивної взаємодії з дитиною з порушеннями зору.

Методика психолого-педагогічної оцінки дітей із зниженим зором і сліпотою з використанням тифлотехніки та спеціалізованого наочно-тактильного матеріалу.

Тема 3.4 . Підходи до обстеження дитини з порушенням слуху.

Прийоми встановлення комунікації (жестова мова, дактиль, візуальні підказки) та оцінювання пізнавального й мовленнєвого розвитку дітей з порушеннями слуху.

МОДУЛЬ 4. Організаційно-методичний супровід дитини з ООП в закладі освіти

Тема 4.1. Індивідуальна програма розвитку (ІПР) як інструмент побудови індивідуальної освітньої траєкторії.

Методика розробки ІПР відповідно до визначеного рівня підтримки та формулювання рекомендацій щодо адаптацій і модифікацій освітнього процесу.

Тема 4.2. Механізми взаємодії фахівців ІРЦ з Командою психолого-педагогічного супроводу закладів освіти.

Моделі консультування педагогів, асистентів та надання методичної допомоги Команді супроводу під час реалізації та моніторингу виконання ІПР.

Тема 4.3. Партнерство з батьками (законними представниками) дитини з ООП: консультування та взаємодія.

Етичні та психологічні засади консультування родини за результатами оцінки та залучення батьків до освітнього процесу на основі суб'єкт-суб'єктного партнерства.

ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬ

Вихідне діагностування та оцінювання результатів навчання.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Практикум із кодування за МКФ-ДП: Аналіз запропонованого клініко-педагогічного кейсу дитини, визначення її сильних сторін та наявних бар'єрів в освітньому середовищі, а також складання профілю функціонування за доменами Міжнародної класифікації функціонування.

2. Оформлення висновку комплексної оцінки ІРЦ: Заповнення шаблону висновку комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини на основі результатів діагностичного обстеження (із фокусом на логічний зв'язок між виявленими труднощами та підсумковим колегіальним рішенням).

3. Розробка диференційованих рекомендацій: Формулювання адресних рекомендацій для педагогів та батьків щодо організації освітнього простору, модифікації/адаптації навчальних матеріалів для дітей із різними категоріями труднощів (РАС, РДУГ, порушення зору або слуху на вибір).

4 . Моделювання кейс-взаємодії Команди супроводу: Розробка алгоритму спільних дій та розподілу зон відповідальності між фахівцем ІРЦ, вчителем, асистентом вчителя та батьками під час першого засідання Команди психолого-педагогічного супроводу та перегляду ІПР.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Напрями реформування та останні нормативно-правові зміни в діяльності інклюзивно-ресурсних центрів в Україні.
2. Механізми фінансування корекційно-розвиткових послуг та порядок використання субвенції на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами.
3. Філософія та архітектура МКФ-ДП: взаємодія між станом здоров'я, факторами середовища та особистісними факторами дитини.
4. Етичні стандарти, деонтологія та правила використання коректної термінології під час професійної комунікації і проведенні комплексної оцінки дітей з особливими освітніми потребами.
5. Світові стандартизовані методики та скринінгові інструменти оцінки розвитку, що використовуються фахівцями ІРЦ для верифікації проявів РАС та РДУГ.
6. Специфіка добору та використання асистивних технологій, засобів альтернативної та додаткової комунікації (АДК) і спеціального дидактичного матеріалу для дітей із сенсорними порушеннями (зору та слуху).
7. Інструменти та показники моніторингу динаміки розвитку дитини під час консультативного супроводу Команд психолого-педагогічного супроводу закладів освіти.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Конвенція ООН про права дитини.
2. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
3. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю.
4. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text
5. Закон України «Про освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
6. Закон України «Про повну загальну середню освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text>
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.04.2019 № 530 «Про затвердження Порядку організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF#Text>
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.07.2021 № 765 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/765-2021-%D0%BF#Text>
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>
11. Наказ Міністрів освіти і науки України від 08.06.2018 № 609 «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-pro-komandu-psihologo->

[pedagogichnogo-suprovodu-ditini-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebamiv-zakladi-zagalnoyi-serednoyi-ta-doshkilnoyi-osviti](#)

12. Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.09.2022 № 1035 «Про затвердження Положення про систему автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1307-22#Text>

13. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1008-р «Про затвердження плану заходів із впровадження в Україні Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1008-2017-%D1%80#Text>

14. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 № 366-р «Про затвердження Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>

Основна література

1. Литовченко С. В., Жук В. В., Таранченко О. М. Дитина з порушенням слуху. Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 56 с.
2. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів : навчально-методичний посібник / за заг. ред. М. А. Порошенко та ін. Київ : Пересвіт, 2018. 252 с.
3. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта : навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
4. Софій Н. З. Спільність зусиль: фахівці в інклюзивному класі : навчально-методичний посібник. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2016. 108 с.
5. Сучасні підходи до оцінювання розвитку дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсних центрах : методичний посібник / за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєвої. Київ : Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України, 2020. 144 с.

Додаткова література

1. Ашиток Н. Інклюзивна освіта: системний підхід. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2015. № 29. С. 11–16.
2. Литовченко С. В. Діяльність ІРЦ у системі підтримки дітей з особливими освітніми потребами: актуальні питання. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2020. № 4 (93). С. 30–36.
3. Права людини: знати, щоб захищати. Що треба знати про захист прав дітей з інвалідністю : методичний посібник / за заг. ред. Н. З. Софій. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 52 с.

Інформаційні та електронні ресурси

1. Автоматизована система інклюзивно-ресурсних центрів (АС «ІРЦ»). URL: <https://irc.gov.ua/>
2. Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. URL: <https://ispukr.org.ua/>
3. Міністерство освіти і науки України (розділ «Інклюзивне навчання»). URL: <https://mon.gov.ua/tag/inklyuzivne-navchannya>
4. Національна Асамблея людей з інвалідністю України. URL: <https://naiu.org.ua/>
5. Портал «Нова українська школа» (рубрика «Інклюзія»). URL: <https://nus.org.ua/tags/inklyuziya/>
6. Публікації та методичні матеріали Українського інституту розвитку освіти (УІРО). URL: <https://uied.org.ua/publikaczii/>
7. Представництво ЮНІСЕФ в Україні (Освітні матеріали). URL: <https://www.unicef.org/ukraine/>
8. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» (Електронна бібліотека). URL: <http://www.ussf.kiev.ua/>